

CERCETĂRI PRELIMINARE GERONTO- GNATOPROTETICE REFERITOARE LA CONSECINȚELE MALNUTRIȚIEI

L.Jeremia, I.Maștei, S.Popșor, Sorina Horga, Daniela Borda, Dorela Gabor

Disciplina de protetică dentară
Universitatea de Medicină și Farmacie Târgu-Mureș

Senescența este considerată ca un proces normal al vieții și nu ca o boală. Debutul ei nu este clar, iar vârsta cronologică de cele mai multe ori nu corespunde cu cea biologică.

Conform opiniei noastre, fiecare subiect uman în confruntarea pe care o are permanent cu numeroasele solicitări ale mediului ambiant, la care se mai adaugă cele interne de natură dismetabolică, acționează într-o manieră individualizată, pe fondul capitalului genetic pe care îl deține, a vârstei și specificului propriului teren.

Ca urmare a evoluției gnatologiei contemporane și a gerontologiei ce s-au impus și în stomatologie, inclusiv în protetica dentară, s-a produs un important impuls în cercetările interdisciplinare medicale cu caracter epidemiologic, clinic și paraclinic în scopul alegerii strategiei de tratament a unor afecțiuni manifestate la nivelul componentelor sistemului orofacial (S.O.F.) ce survin pe fondul senescenței (Prichard, 1973, Bagramian și colab., 1977; Donatsky și colab., 1980; Smith și colab., 1981; Banting și colab., 1980; Österberg și colab., 1982, 1985; Gordon și colab., 1983; Wayler și colab., 1984; Miller și colab., 1987, 1988; Carlos și colab., 1989; Hatton și colab., 1989; Petersen și colab., 1989; Stuck și colab., 1989; Hamilton și colab., 1990; Fiske și colab., 1990).

Primul autor menționat mai sus (Prichard, 1973) consideră malnutriția, stresul și dezechilibrul endocrin factori ce influențează rezistența de apărare a țesuturilor. Alți specialiști susțin existența unei relații strânse între nutriție, capacitatea de masticatie și starea de sănătate generală la vârstnici. Numeroase modificări fiziologice și biochimice care apar în mod obișnuit cu înaintarea în vârstă, la care se adaugă pierderea parțială a dinților (mai ales cei posteriori) sau integrală a lor, sunt evenimente importante ce intervin în schimbarea dietei. Este vorba de o alimentație moale, cu un conținut crescut de glucide, dar sărac în fibre, având

repercusiuni nefaste nu numai asupra tonusului muscular ci și în structura oaselor maxilare (care devin mai puțin dense) influențând însăși factorii biologici metabolici. Astfel după *Dorier* (1968) și *Pellat* (1985) la protezații totali iatrogeni în sensul instabilității pieselor mobile generatoare de leziuni de decubit dureroase, concentrația glucozei sangvine este mai ridicată, deținând și o hipoproteinemie. Tot la edentații totali, dar neprotezați, se produce o hipercheratoză a mucoasei creștelor alveolare, care este evidentă mai ales în lipsa vitaminei C. Alături în absența vitaminei D se va produce o atrofie alveolară accentuată condiționată și de către procesul de senescență, la care se mai adaugă o nutriție de consistență moale care va avea repercusiuni asupra nematurății celulelor acinoase diminuând fluxul salivar și sinteza proteinelor de secreție. Asemenea pacienți cu xerostomie sau chiar sindromul Sjögren ridică probleme deosebite în protezarea mobilă, îndeosebi datorită absenței salivei ca urmare a atrofiei glandelor salivare (*Ben-Arych* și colab., 1985; *Ieremia* și colab., 1981, 1987).

Tabloul clinic polimorf al tuturor modificărilor morfologice, fiziopatologice, biologice și psihice ce survin pe fondul procesului de senescență ne-a determinat să începem o cercetare complexă gerontognatoprotetică care va fi continuată cu alte studii viitoare.

Material și metodă

Investigația a fost efectuată pe 23 de subiecți de la Căminul Spital din Târgu-Mureș, în scopul depistării unor suferințe bucocefalice de tipul disfuncției mandibulare, a bruxismului și cefaleei prin contracție musculară sau cu caracter migrenos, utilizându-se indexe anamnestice codificate și chestionare, toate de concepție proprie.

În mod obiectiv, prioritar s-a ținut cont de situațiile clinice edentate parțial sau total neprotezate ori protezate iatrogen, care pot condiționa stări de malnutriție prin reducerea eficacității masticatorii, pe terenul individualizat al senescenței.

Rezultate

Pe baza unor analize statistice complexe exprimate într-o manieră de sinteză s-a ajuns la posibilitatea formulării următoarelor rezultate:

1. Din totalul de 23 subiecți investigați, au fost depistați 11 cu patologie bucocefalică deținând o frecvență de 47,82%.
2. În cadrul acestei morbidități, pe prim plan se situează cefaleea prin contracție musculară (26,08%), urmată de disfuncția mandibulară (21,73%), bruxism (13,09%) și cefalee migrenoasă (13,04%).
3. Toți cei depistați cu edentație totală uni- sau bimaxilară neprotezați sau protezați iatrogen cu instabilitate funcțională au avut cefalee.

4. Din cele 9 cazuri cu instabilitate funcțională, 6 au deținut forma de cefalee prin contracție musculară și 3 cu caracter migrenos.

5. La unul dintre subiecții cu migrenă în stadiul sever₂ s-a depistat și bruxism avansat (stadiul II), totalizând 12 puncte, corespunzând și unui index mediu de disfuncție mandibulară de 16 puncte.

6. La bruxomanii decelați, ținând cont de profesiile avute înainte de pensionare, s-a validat rolul pe care îl dețin stresurile nervoase cumulate.

7. La toți investigații s-a ținut cont și de starea generală a sănătății neconstatându-se pe lotul cercetat cu afecțiuni bucocefalice o corelație semnificativă între acești parametri.

8. Sub raport gerontognatoprotetic, în cadrul studiului nostru am ținut seama de faptul că starea bucodentară poate fi corelată de o malnutriție incipientă, pe fondul senescentei.

În viitor, dorim să extindem pe un lot și mai mare aceste cercetări, la care vom mai adăuga și alți parametri, printre care se situează: raportul dintre înălțime și greutate, precum și anumite analize biochimice pentru aprecierea unor constante biologice.

Bibliografie

1. *Bagramian R.O., Heller R.P.*: Dental Health Assessment of a Population of Nursing Home Residents. *J. of Gerodontology*, 1977, 12, 168-174;

2. *Banting D.W., Ellen Richard, Fillary E.D.*: Prevalence of root surface caries among institutionalized older person. *Community Dent. Oral Epidemiol.* 1980, 8, 84-88;

3. *Ben-Arych H. et al.*: Xerostomia in the elderly: Prevalence, diagnosis, complications and treatment. *Gerodontology*, 1985, 4, 77-82;

4. *Bjorksten J.*: Gerontologia (Basel), 1963, 8, 179;

5. *Carlos J.P., Wolfe M.D.*: Methodological and nutritional issues in assessing the oral health of aged subjects. *J. Clin Nutr.* 1989, 50 Suppl. 1210-1218;

6. *Donatsky O., Ahlgren P., Hansen P.F.*: Oral health status and treatment needs in long-term medicine patients in a Copenhagen hospital department. *Community Dent Oral Epidemiol.* 1980, 8, 103-109;

7. *Dorier M.*: Gerontologie et prothèse dentaire totales. *Médecine et Hygiène*, 1968, 28, 1123-1124;

8. *Fiske J., Gelbier S., Watson R.M.*: The benefit of dental care to an elderly population assessed using a sociodental measure of oral handicap. *Br.Dent. J.* 1990, 168, 153-156;

9. *Gordons R., Jahnuen D.W.*: Oral assessment of the edentulous elderly patients. *J. Am. Geriatr. Soc.* 1983, 31, 797-801;

10. Hamilton F.A. et al.: Dental care for elderly people by general dental practitioners. Br.Dent. J. 1990, 168, 108-111;
11. Hatton E.R., Gogan C.M., Hatton M.N.: Common oral conditions in the elderly. Am. Fam. Phys. 1989, 40, 149-162;
12. Jeremia L., Mocanu-Bardac Venera, Cseh Z.: Tehnici dentare speciale de protezare totală. Editura Medicală, București, 1981;
13. Jeremia L., Dociu I.: Funcția și disfuncția ocluzală. Editura Medicală, București, 1987;
14. Miller W.A., Karuza J., Illih R.J.: Contextual and psychosocial issues in choice of dental service delivery modes. Gerodontology. 1987, 3, 272-274;
15. Miller W.A., Karuza J.: Recent Clinical Research in Geriatric Dentistry. Gerodontology. 1988, 7, 37-43;
16. Österberg T., Steen B.: Relationship between dental status and dietary intake in 70-year-old males and females in Göteborg, Sweden. J.Oral. Rehab. 1982, 9, 509-521;
17. Österberg T. et al.: The condition of the oral mucosa of age 70: A population study. Gerodontology, 1985, 4, 71-75;
18. Petersen P.E., Nortov B.: General and dental health in relation to life-style and social network activity among 67-year-old Danes. Scand. J. Prim. Health Care, 1989, 7, 225-230;
19. Pellat B.: Nutrition et parodontie. Act. Odonto-Stomat. 149, 197-203;
20. Prichard J.F.: Le pronostic dans les maladies parodontales. Les conséquences des facteurs locaux et généraux. Act. Odonto-Stomat. 1973, 102, 277-286;
21. Smith J.M., Sheiham A.: Dental treatment needs and demands of an elderly population in England. Community Dent. Oral. Epidemiol. 1980, 8, 360-364;
22. Stuck A.E. et al.: Allgemeinmedizinische Kriterien zur Erfassung des Zahnärztlichen Behandlungsbedarfs geriatrischer Patienten. Schweiz. Med. Wschr. 1989, 119, 1589-1603;
23. Wayler A.H. et al.: Masticatory Performance and Food Acceptability in Persons Removable Partial Dentures, Full Dentures and Intact Natural Dentition. J. of Gerodontology, 1984, 30, 284-289.

GERONTO-GNATHOPROSTHESIS RESEARCH ON THE CONSEQUENCES OF MALNUTRITION

geriatric;

L. Jeremia, I. Maftei, S. Popșor, Sorina Horga, Daniela Borda, Dorela Gabor

The staff of our department as well as that of the Clinic of Dental Prosthesis of the University of Medicine and Pharmacy of Tg.-Mureș performed a complex study on a group of old patients, from the Sanatorium of Tg.-Mureș regarding the consequences of malnutrition on the components of the orofacial system.

We had in view the morphologic, physiopathologic, biologic, psychic and social parameters.

A special attention was paid to the multiple forms of partial edentation and to the state of the edentate prosthetic field without any prosthesis or with iatrogen or correct prosthesis.

The correlation between everything mentioned above was achieved by the peculiarities of their general affections, including medical treatments. By means of codified indices and personal questionnaires, buccocephalic disease of the mandibular disfunction type such as: bruxism, cephalgia due to muscular contraction or that with a migraineous character were revealed.

Sosit la redacție: 14 octombrie 1993
